

ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲ

(ਭਾਗ 2)

ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਸਰਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਸ ਦੂਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਇ 41 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅੱਠ ਆਇਤਾਂ 40ਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40:25-32 ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ 41ਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ “ਪ੍ਰਸਤਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੇਚੀਦਾ ਅਧਿਆਇ” ਮੰਨਦੇ ਹਨ।¹ ਇਹ ਇਕ ਭਿਆਣਕ ਜੀਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। “ਲਿਵਯਾਥਾਨ” ਸ਼ਬਦ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (3:8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਬਰੇਮੇਥ (ਦਰਿਆਈ ਘੋੜੇ) ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਆਈ. ਐਂਡਰਸਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, “ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਣਕ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਭਿਆਣਕ ਅੰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”²

ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ (41:1-11)

¹ਕੀ ਤੂੰ ਮਗਰ ਮੱਛ ਨੂੰ ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਸੱਕਦਾ ਹੈਂ, ਯਾ ਖੱਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਦੀ ਜੀਭ ਨੂੰ ਦਬਾ ਸੱਕਦਾ ਹੈਂ? ²ਭਲਾ, ਤੂੰ ਉਹ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਸਾ ਪਾ ਸੱਕਦਾ ਹੈਂ, ਯਾ ਉਹ ਦੇ ਜਬਾੜੇ ਨੂੰ ਮੇਖ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹ ਸੱਕਦਾ ਹੈਂ? ³ਕੀ ਉਹ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਅਰਜੇਈਆਂ ਕਰੇਗਾ, ਯਾ ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿੱਠੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੇਗਾ? ⁴ਕੀ ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ, ਭਈ ਤੂੰ ਉਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਸਦਾ ਤੀਕ ਰੱਖੇਂ? ⁵ਕੀ ਤੂੰ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਓਵੇਂ ਖੇਡੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਪੰਛੀ ਨਾਲ, ਯਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਰੱਖੇਗਾ? ⁶ਭਲਾ, ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਉਹ ਦੀ ਸੁਦਾਗਰੀ ਕਰਨਗੇ, ਕੀ ਉਹ ਬੁਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨੂੰ ਵੰਡਣਗੇ? ⁷ਕੀ ਤੂੰ ਉਹ ਦੀ ਖੱਲ ਨੂੰ ਬਰਛਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਸੱਕਦਾ ਹੈਂ, ਯਾ ਉਹ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਨਾਲ? ⁸ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਉਸ ਉੱਤੇ ਧਰ, ਉਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ.- ਤੂੰ ਫੇਰ ਇਉਂ ਨਾ ਕਰੇਂਗਾ? ⁹ਵੇਖ, ਉਹ ਦੀ ਆਸਾ ਰੱਖਣੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਭਲਾ, ਕੋਈ ਉਹ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਡਿੱਗ ਨਾ ਪਵੇਗਾ? ¹⁰ਕੋਈ ਇੰਨੀ ਤੱਤੀ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਹ ਦੇ ਛੇੜਨ ਦਾ ਹਿਆਉਂ ਕਰੇ,

ਫੇਰ ਕੇਣ ਹੈ ਜੇ ਮੇਰੇ ਸਨਮੁਖ ਖਲੇ ਸੱਕੇ? "ਕਿਹ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਭਈ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਮੇੜ ਦਿਆਂ? ਜੇ ਕੁਝ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਹੇਠ ਹੈ ਸੇ ਮੇਰਾ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 1, 2. "ਕੀ ਤੂੰ ਮਗਰ ਮੱਛ ਨੂੰ ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚ ਸੱਕਦਾ ਹੈ?" ਅੱਯੂਬ 3:8 ਵਿਚ, "ਲਿਵਯਾਥਾਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਕ ਮਿਥਿਹਾਸਿਕ ਜੀਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨੀਮ-ਹਕੀਮਾਂ ਨੇ ਜਗਾਉਣ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਸਲੀ ਜੀਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਮਗਰ ਮੱਛ ਦਾ (ਸਫੇ 220 ਤੇ ਵਾਧੂ ਅਧਿਆਨ: ਬਰੋਮੇਥ ਅਤੇ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਵੇਖੋ)। ਨੀਲ ਨਦੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਗਰ ਮੱਛ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਰਣਨ ਉਸ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਨੂੰ ਫੜਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੱਸਾ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮੁੜੀ ਹੋਈ ਕੁੰਡੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਮਗਰ ਮੱਛ ਦੇ ਨੱਕ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਦਾ ਇਛੁੱਕ ਹੋਵੇ। ਮੇਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਬੰਧੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੱਕ, ਜਬਾੜੇ, ਜਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹ ਹੁੱਕਾਂ ਜਾਂ ਨਕੇਲਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ (2 ਰਾਜਿਆਂ 19:28; 2 ਇਤਹਾਸ 33:11; ਯਸਾਯਾਹ 37:29; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 19:4; 38:4)। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅੱਸੂਰ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਈਸਰਹੱਦੋਨ ਦਾ ਸਟੀਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਿੰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜੇ (ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਗਿੱਠਾ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।³

ਆਇਤ 3. ਅਰਜੇਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਿੱਠੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੇਮਲ ਸ਼ਬਦ ਸਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਧੂਆਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਸਨ। ਰੈਬਰਟ ਐਲ. ਐਲਡਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਅੱਯੂਬ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ 'ਰਹਿਮ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਮਗਰਮੱਛ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ, ਜਾਂ 'ਕੇਮਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ' ਉਸ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਹਾਸੇਹੀਣਾ ਹੈ।"⁴

ਆਇਤ 4. ਨੇਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸੰਧੀ ਜਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਸੀ (31:1 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੇਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੁਜ਼ਰੇਨ ਸੰਧੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਿਰ ਸਰੋਸ਼ਠ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਇਕ ਨਿਯਮ ਨੇ ਇਕ ਕਰਾਰਬੰਦ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਕੁਚ 21:5, 6; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 15:16, 17)। ਕੀ ਇਕ ਮਗਰਮੱਛ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪਾਲਤੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਯੂਬ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਸਕਦਾ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਆਇਤ 5. ਕੀ ਤੂੰ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਓਵੇਂ ਖੇਡੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਪੰਛੀ ਨਾਲ, ਯਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਰੱਖੇਗਾ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਅੱਯੂਬ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸੇਪੋਤਾਮੀਆ ਵਿਚ, ਬੱਚੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਵਾਨ “ਕੁੜੀਆਂ” ਪੰਛੀ ਦੇ ਪੈਰ ਤੇ ਇਕ ਡੇਰੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤੇ ਉੱਡ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਤਲੀ ਰੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤੇ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਭਟਕ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮਗਰਮੱਛ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 6. ਸੁਦਾਗਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਮੂਹ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਕਿਸਤੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 5:6-10)। ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਦੇ ਇਕ ਰਾਤ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਬੁਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੁਦਾਗਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਛੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਬੁਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਗਰਮੱਛ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 7-9. ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਮਗਰਮੱਛ ਨੂੰ ਬਰਛਿਆਂ ਜਾਂ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਛਿਆਰਾ ਇੰਨੇ ਮਾੜੇ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ, ਅਰਥਾਤ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਐਚ. ਐਚ. ਰਾਉਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਗਿਆ ਸੂਚਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਮੂਰਖਤਾਈ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜੀਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।”⁵ ਉਹ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 10, 11. ਕੋਈ ਇੰਨੀ ਤੱਤੀ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਹ ਦੇ ਛੇੜਨ ਦਾ ਹਿਆਉਂ ਕਰੇ, ਫੇਰ ਕੋਣ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸਨਮੁਖ ਖਲੇ ਸੱਕੇ? ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੰਘਾਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਨਭੇੜ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹਿਆਉਂ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਹੇਠ ਸਭ ਕੁਝ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ? ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ (41:12-34)

ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ (41:12-17)

¹²ਮੈਂ ਉਹ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਚੁੱਪ ਨਾ ਰਹਾਂਗਾ, ਨਾ ਉਹ ਦੇ ਮਹਾ ਬਲ ਨਾ ਉਹ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਵਿਖੇ। ¹³ਕੋਣ ਉਹ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਉਤਾਰ ਸੱਕਦਾ ਹੈ? ਕੋਣ ਉਹ ਦੇ ਦੇਹਾਂ ਜਬਾੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆ ਸੱਕਦਾ ਹੈ? ¹⁴ਕੋਣ ਉਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਕਵਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਸੱਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਭਿਆਣਕ ਹੈ। ¹⁵ਉਹ ਦਾ ਘੁਮੰਡ ਉਹ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਹੈ, ਉਹ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ¹⁶ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸੱਕਦੀ। ¹⁷ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ, ਉਹ ਇਉਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਭਈ ਉਹ ਜੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸੱਕਦੀਆਂ।

ਆਇਤਾਂ 12, 13. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਲਿਵਯਾਬਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਦੋ ਅੰਗਾਂ, ਉਹ ਦੋ ਮਹਾ ਬਲ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਰੱਖਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਉਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਕੋਈ ਉਹ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਉਤਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। NASB ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਛਿਲਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸੋਪੋਤਾਮੀਆ ਵਿਚ ਯੋਧਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਜਬਾੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇਕ ਸੰਜੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ ਯੂਨਾਨੀ ਸਪਤਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਬਰਾਨੀ ਅਤੇ ਅਰਾਮੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *רָמָה* (*ਰੇਮੇਨ*) ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਲਗਾਮ” (KJV) ਜਾਂ “ਜਬਾੜਾ” (ASV) ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ *סִירְיָה* (*ਸਿਰਯੇਨ*) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਕਵਚ”। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੈ। NIV ਬਾਈਬਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਕੋਣ ਲਗਾਮ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗਾ?” NJPSV ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਕੋਣ ਉਸ ਦੇ ਜਬਾੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?”

ਆਇਤ 14. ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ ਜਬਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋ ਮੂੰਹ ਦੇ ਕਵਾੜ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ ਦੰਦ ਦਹਿਸ਼ਤ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਉਲੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, “ਉੱਪਰਲੇ ਜਬਾੜੇ ਵਿਚ ਛੱਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਜਬਾੜੇ ਵਿਚ ਤੀਹ ਦੰਦ ਹਨ।”⁶ ਉਹ ਤਿੱਖੇ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਕ ਆਕਰਮਕ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਲਡਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, “ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਬਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਘਿੱਸਰਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਈ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਪਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”⁷

ਆਇਤਾਂ 15-17. ਲਿਵਯਾਬਾਨ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਾਕ ਦਾ ਸਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ “[ਜਿਵੇਂ] ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਲਈ ਹੈ।” ਇਹ ਛਿਲਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਜੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸੱਕਦੀਆਂ; ਹਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਖੱਲ ਵਿਚ ਵੜਨ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ “ਛਿਲਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ” ਨੂੰ ਅੱਜ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ *ਸਕੁਟਮ* ਤੋਂ “ਸਕੁਟਸ” ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਢਾਲ।”

ਲਿਵਯਾਬਾਨ ਦੀ ਅੱਗ (41:18-24)

¹⁸ਉਹ ਦੀਆਂ ਛਿੱਕਾਂ ਤੋਂ ਚਾਨਣਾ ਲਸ਼ਕ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਫੁੱਲਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। ¹⁹ਉਹ ਦੋ ਮੂੰਹੋਂ ਬਲਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਨਿੱਕਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਚਿੰਗਿਆੜੀਆਂ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ²⁰ਉਹ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉੱਬਲਦੀ ਦੇਗ ਯਾ ਧੁਖਦਿਆਂ ਕਾਨਿਆਂ ਤੋਂ। ²¹ਉਹ ਦਾ ਸਾਹ ਕੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੋ ਮੂੰਹੋਂ ਸ਼ੋਹਲੇ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਨ। ²²ਉਹ ਦੀ ਧੌਣ ਵਿੱਚ ਬਲ ਟਿੱਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭੈ ਉਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨੱਚਦਾ ਹੈ। ²³ਉਹ ਦੇ ਮਾਸ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਸਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਓਹ ਉਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜੰਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਓਹ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦੀਆਂ। ²⁴ਉਹ ਦਾ ਦਿਲ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਪੱਕਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਚੱਕੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੁੜ ਵਾਂਗ ਪੱਕਾ ਹੈ।

ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਦੀਆਂ ਛਿਲਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਤੋਂ, ਯਹੋਵਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ - ਉਹ ਦੀਆਂ ਛਿੱਕਾਂ, ਅੱਖਾਂ, ਮੂੰਹ, ਨਾਸਾਂ, ਸਾਹ, ਧੌਣ, ਮਾਸ ਅਤੇ ਦਿਲ - ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

ਆਇਤ 18. ਮਗਰਮੱਛ ਜਦੋਂ ਛਿੱਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੀ ਗਈ ਭਾਫ਼ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ [ਸੂਰਜ ਦੀ] ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਲਸ਼ਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਫ਼ਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ “ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਗਰਮੱਛ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਏਲਚੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਤਰਦੇ ਹਨ।”⁸ ਜੋਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, “ਪੁਰਾਤਨ ਮਿਸਰ ਦੀ ਚਿੱਤਰਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਮਗਰਮੱਛ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਵੇਰੇ ਲਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।”⁹

ਆਇਤਾਂ 19-21. ਜਦੋਂ ਮਗਰਮੱਛ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗਰਮ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ: “ਉਹ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਤੋਂ ਧੁੰਧਾਂ ਉੱਠਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਅੱਗ ਭਸਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਅੰਗਿਆਰੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦਗ ਦਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ” (2 ਸਮੂਏਲ 22:9; ਜ਼ਬੂਰ 18:8)।

ਆਇਤਾਂ 22-24. ਮਗਰਮੱਛ ਦਾ ਸਿਰ ਸਿੱਧਾ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੀ ਧੌਣ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇ ਮਾਸ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਦਾ ਦਿਲ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਚੱਕੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੁੜ, ਅਰਥਾਤ, ਪੀਸਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਣਕ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੀਸਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਿਰੰਤਰ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਕਠੋਰ ਸੀ। “ਦਿਲ” ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ ਅਸਲੀ ਦਿਲ, ਉਸ ਦੀ “ਛਾਤੀ” (NIV; NCV), ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਿੱਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਦੀ ਨਿਡਰਤਾ (41:25-34)

²⁵ਜਦ ਉਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਤਦ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ²⁶ਭਾਵੇਂ ਤਲਵਾਰ ਉਹ ਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਬਰਫੀ ਨਾ ਭਾਲੇ ਨਾ ਬੱਲਮ ਤੋਂ। ²⁷ਉਹ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਭੋਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿੱਤਲ ਨੂੰ ਗਲੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜ। ²⁸ਤੀਰ ਉਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਠਾ ਸੱਕਦੇ, ਗੋਪੀਏ ਦੇ ਪੱਥਰ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਤਿਖਣੇ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ²⁹ਲਾਠੀਆਂ ਤਿਖਣੇ ਦੇ ਤੁੱਲ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਂਗ ਦੀ ਸਾਂ ਸਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਹੱਸਦਾ ਹੈ। ³⁰ਉਹ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇਜ਼ ਠੀਕਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਣੇ ਚਿੱਕੜ ਉੱਤੇ ਫਲ੍ਹਾ ਫੇਰਦਾ ਹੈ। ³¹ਉਹ ਡੂੰਘਿਆਈ ਨੂੰ ਦੇਗ ਵਾਂਗ ਉਛਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਮੱਲ੍ਹਮ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਾਂਗ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ³²ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਚਮਕੀਲਾ ਰਾਹ ਛੱਡਦਾ ਹੈ, ਭਈ ਜਾਣੇ ਡੂੰਘਿਆਈ ਉੱਤੇ ਧੌਲੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ³³ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਉੱਤੇ ਉਹ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਖ਼ੇਡ ਦੇ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ। ³⁴ਉਹ ਹਰ ਉਚਿਆਈ ਨੂੰ ਵੱਹਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਗਰੂਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅੰਸ ਉੱਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ।

ਆਇਤ 25. ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ *אלהים* (ਏਲਿਮ) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ,” “ਦੇਵਤਿਆਂ,” ਜਾਂ “ਦੂਤਾਂ” ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ “ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ” ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।¹⁰ ਜਦੋਂ ਮਗਰਮੱਛ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਵੀ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ “ਡਰ” ਉਸ ਦੀ ਨਿਡਰਤਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ (41:33)। ਉਹ ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਣ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਦੂਰ ਹਨ” ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।¹¹ ਮਗਰਮੱਛ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲਝਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਆਇਤਾਂ 26-29. ਹਥਿਆਰ ਮਗਰਮੱਛ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਬੇਕਾਰ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਹੇ ਅਤੇ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ (40:18 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਅਜਿਹੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰ, ਬਰਛੀ, ਭਾਲੇ ਅਤੇ ਬੱਲਮ ਨੂੰ ਭੋਹ ਜਾਂ ਗਲੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜੀ ਜਾਂ ਬੇਕਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਰ, ਗੋਪੀਏ, ਲਾਠੀਆਂ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਹਾਨੀ ਰਹਿਤ ਮਾਮੂਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਹੱਸਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਿਆ “ਹੱਸਦਾ ਹੈ” (*נחש, סחק*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਨਫ਼ਰਤ” ਅਤੇ “ਖੇਡਣਾ” ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (39:7, 18, 22; 40:20; 41:5, 29)।

ਆਇਤ 30. ਠੀਕਰਿਆਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ 2:8)। ਫਲ੍ਹਾ ਇਕ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਸਲੇਡ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਲੇ ਤੇ ਪੱਥਰ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਸੂਲਾਂ ਜੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਲਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਨਾਜ ਦੇ ਉੱਪਰ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (1 ਇਤਹਾਸ 21:23; ਯਸਾਯਾਹ 28:27; 41:15; ਆਮੋਸ 1:3)। “ਕੋਈ ਵੀ ਮਗਰਮੱਛ ‘ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡੇ ਬਿਨਾਂ’ ਚਿੱਕੜ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰੀ ਢਿੱਡ ਅਤੇ ਪੂਛ ਉਸ ਦੀ ਖੁਰਦਰੀ, ਪੇਪੜੀਦਾਰ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ‘ਫਲ੍ਹੇ’ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ।”¹²

ਆਇਤਾਂ 31, 32. ਜਦੋਂ ਮਗਰਮੱਛ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਉਹ ਡੁੱਬਿਆਈ ਨੂੰ ਦੇਗ ਵਾਂਗੂੰ ਉਛਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਚਮਕੀਲਾ ਰਾਹ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਝੱਗ ਦਾ ਉਛਾਲ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਧੌਲਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲੋਕ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਲੇਵੀਆਂ 19:32; ਕਹਾਉਤਾਂ 16:31)।

ਆਇਤ 33. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਉੱਤੇ ਉਹ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਖ਼ੈਫ਼ ਦੇ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮਗਰਮੱਛ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਭੁਤ ਹੈ।

ਆਇਤ 34. ਉਹ ਹਰ ਉਚਿਆਈ ਨੂੰ ਵੱਧਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਗਰੂਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅੰਸ ਉੱਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਘਮੰਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਲਿਵਯਾਥਾਨ “ਪਾਤਸ਼ਾਹ” ਹੈ। “ਮਗਰੂਰਾਂ” ਸ਼ਬਦ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ (28:7, 8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਐਲਡਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਯੂਬ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਅਜਗਰ ਵਰਗੇ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁੰਘਾਰ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਲਤੂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਹੈ। ਸੁਮੱਚਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂਤੱਵ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਲਈ

ਪੂਰਕ ਸਬਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਤੱਵ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਵਧੇਰੇ ਸੀ, ਇਕ ਕ੍ਰੋਧੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।¹³

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਬਰਹੇਮੇਥ ਅਤੇ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ (40:15-41:34)

ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਰਹੇਮੇਥ ਅਤੇ ਲਿਵਯਾਥਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਿਆਈ ਘੋੜਾ (ਜਾਂ ਹਾਥੀ) ਅਤੇ ਮਗਰਮੱਛ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਜੀਵਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਰਹੇਮੇਥ ਅਤੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ (40:15)। ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅਦਭੁਤ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ, ਤਿੰਨ ਭਿਆਣਕ ਜੀਵ ਹਨ ਜੋ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ-ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਫਰੀਕੀ ਬੁਸ਼ ਹਾਥੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਗਭਗ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਟ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਚੋਵੀ ਫੁੱਟ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਗਿਆਰਾਂ ਟਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕੰਨ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸੁਡੋਲ ਸੁੰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੰਦ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵੱਡੇ ਬੰਮ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹਨ। ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹਾਥੀ 25 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਦੌੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਭੇਜਨ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਗਰ ਮੱਛ ਪਿੱਛਰਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਉਹ ਉੱਤਰੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਗਰ ਮੱਛ ਵੀਹ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸਫੋਟਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਜੋ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਫੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁਬੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਅਕਸਰ ਘਾਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮਗਰਮੱਛ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਤੈਰਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖੰਭਿਆਂ ਉੱਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਨੀਲੀ ਵੇਲ੍ਹ ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਣਧਾਰੀ ਇਕ ਸੌ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ ਟਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੀਲੀਆਂ ਵੇਲ੍ਹਾਂ ਲੰਬੀਆਂ, ਪਤਲੀਆਂ ਅਤੇ ਟੋਪਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਉਹ 30 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਉਹ ਡੂੰਘੀਆਂ, ਗਰਜਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਦੂਜੀਆਂ ਵੇਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਮੋਟਰਗੱਡੀ ਜਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜੀਵ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਣਕ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰੇਗਾ।

ਡੀ. ਸਟੀਵਰਟ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਹੋਮਰ ਹੇਲੀ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਅੱਯੂਥ* (ਐੱਨ.ਪੀ.: ਰੀਲੀਜੀਅਸ ਸਪਲਾਈ, ਇੰਕ., 1994), 357. ²ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਆਈ. ਐਂਡਰਸਨ, *ਅੱਯੂਥ, ਐਨ ਇੰਟਰੇਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼* (ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1974), 291. ³ਜੇਮਸ ਬੀ. ਪ੍ਰਿੰਚਾਰਡ, *ਦਿ ਏਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਥੀਬਟ ਇਨ ਪਿਰਰਸ ਰੀਲੇਟਿੰਗ ਟੂ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1954), 154 (ਨੰ. 447)। ⁴ਰੋਬਰਟ ਐਲ. ਐਲਡਨ, *ਅੱਯੂਥ*, ਦ ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਐੱਨ.ਪੀ.: ਰੋਬਰਟ ਐਂਡ ਹੇਲਮੇਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1993), 401. ⁵ਐਚ. ਐਚ. ਰਾਉਲੀ, *ਅੱਯੂਥ*, ਦੀ ਸੈਂਚੁਰੀ ਬਾਈਬਲ, ਨਿਊ ਸੀਰੀਜ਼ (ਗ੍ਰੀਨਵੁੱਡ, ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ: ਦ ਐਟਿਕ ਪ੍ਰੈਸ, ਇੰਕ, 1970), 334. ⁶ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 336. ⁷ਐਲਡਨ, 403. ⁸ਹੇਲੀ, 360. ⁹ਜੌਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੀ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਅੱਯੂਥ*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1988), 532, ਨੰ. 42. ¹⁰ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਬਰਾਊਨ, ਐਸ. ਆਰ. ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਚਾਰਲਸ ਏ. ਬਰਿੰਗਸ, *ਏ ਹਿਬਰੀਊ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਐਕਸਫੋਰਡ: ਕਲੈਰਨਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1968), 42.

¹¹ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 307. ¹²ਐਲਡਨ, 406. ¹³ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 407.